

Којим се језиком говорило у Дубровнику 1890. и прије?

Оо ИИМС

28 августа, 2016

1. — По попису од 31 децембра 1890 опћина дубровачка има простора 36:26 □ km, а становништво броји 11.177.

По језику (говору у кући)

Odlomak	Srpski	Tali-janski	Slo-venski	Ruski	Češki	Poljski	Nje-mački	Ma-gjarski
Dubrovnik	5823	677	19	—	48	6	263	384
Gruž-Lapad	1028	26	—	2	4	—	22	—
Brgat Gornji	222	—	—	—	—	—	—	—
Brgat Donji	230	—	—	—	—	—	—	—
Grbavac	195	—	—	—	—	—	—	—
Martinovići	207	—	—	—	—	—	—	—
Makoše	254	—	—	—	—	—	—	—
Bući	235	—	—	—	—	—	—	—
Petrača	186	—	—	—	—	—	—	—
Čelopeci	211	—	—	—	—	—	—	—
Cibača	261	12	—	—	—	—	—	—
Brašina	284	1	—	—	—	—	—	—
Zavrelje	253	—	—	—	—	—	—	—
Soline	132	—	—	—	—	—	—	—
I lat	200	—	—	—	—	—	—	—
Skupa	9713	716	19	2	12	6	285	384

Пише: Жарко Вељковић

Ово је исечак из календара „Дубровник“ за 1898. годину у издању Српске дубровачке штампарије А. Пасарића, у ком се износе подаци с пописа Дубровника од 31. 12. 1890., па се у табели „Језик (говор у кући)“ (стр. 67) за Град Дубровник износе следећи подаци: 5823 – српски, 677 – талијански, 19 – словенски (тј. словеначки!), 48 – чешки, 6 – пољски, 263 – њемачки, 384 – мађарски, а колона „руски“ је непопуњена.

То хоће рећи да колона „хрватски“ не постоји ни као опција, а да је језик у Дубровнику 1890. – српски, те да су тадашњи Дубровчани Срби католичке вероисповести, што се види и по табели „Становништво по вјероисповиједању“ (стр. 66), где се за Град Дубровник износи податак да су већина римокатолици (6405), затим долазе православци (515), и најпосле реформни евангелисти (206), док су за остале цифре занемариве.

Такође, сачуван је податак да када је папа Лав XIII булом „Ad Slavorum gentem“ Завод Св. Јеронима у Риму назвао хрватским, Срби католици из Дубровника уложили су писани протест те је папа уклонио придев хрватски из назива овог Завода. Такође, у једном свом телеграму Дубровчанима 1903. папа им се обраћа као „Србима католицима“.

То није ништа чудно јер се у Дубровнику синтагма lingua Serviana/sermo Servianus/idioma Servianum („српски језик“) и пре користила да означи језик Дубровчана. Ево примера:

1) Државни архив у Дубровнику 87, књ. 1., фол. 29, од 1. новембра 1638: De mandato degli signori ufficiali sopra la prammatica si grida et proclama infrascritto tenore in lingua Serviana per maggior intelligenza di ogni uno alla loggia del Commune... („По наређењу госпoде чиновника праматике извикује се и проглашава доленасани садржај на српском језику да би га свако боље разумео са општинске луже (лође)...“), па се потом даје објава на дубровачком ијекавском српском.

2) Тест. нот. XLIII, фол. 4–4', тестамент Влахуше Николе Немањића од 9. септембра 1598. у Београду: sed quia scriptum erat lingua Serviana, ideo perlegente ser Hieronymo de Primo cancellario dictae linguae Servianae per me notarium scriptum et registratum fuit („... пошто је (тестамент) био написан на српском језику“ (а не на латинском или италијанском!) те га је проверио шеф Канцеларије за кореспонденцију на српском...), па се потом даје оригинал на дубровачком ијекавском српском.

3) Diversa de Foris 26, фол. 20', од 1613., у вези са 1 писмом из Цариграда 1611., и другим из Софије 1612., изворно на ћирилици, па су преписана на латиницу: Нис infra erunt registratae infrascriptae duae litterae ex lingua Serviana et caractere, recognitae prout ad mobilia extra 1613 folio 35 interpretatae per ser Paschalem de Primis cancellarium linguae Slavae („... горенаведена 2 писма, написана српским језиком и српским (ћириличним) писмом... па их је преписао (на латиницу!)... шеф Канцеларије за кореспонденцију на словинском (тј. српском – иста она канцеларија поменута 1598.!“), па се потом дају оригинали на дубровачком ијекавском српском.

4–8) Diversa de Foris 6, фацс. 252' (од 20. 4. 1598.): писмо писано sermone Serviano; исто, 16, фол. 240' (од 27. 11. 1607.) scriptum in lingua Serviana („написано на српском језику“); исто, 18, фол. 110 (од 10. 7. 1608.) писано in Serviana lingua; исто 26, фол. 20 (од 14. 1. 1613.) писано ex lingua Serviana et caractere („српским језиком и (ћириличним) писмом“); Diversa Cancellariae 200, 15: idiomate et caractere Serviano sive Illyrico scripta („писано српским језиком и српским (ћириличним) писмом, односно ‘илирским’ језиком и писмом“), како су у средњовековном Дубровнику још називали српски језик, односно српско ћирилично писмо.

(Извор: Фејсбук)